

На основу члана 32. став 8. Закона о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/2006, 31/2011, 93 /2012 — др. закон, 119/ 2012, 139/2014, 30/2018), члана 173. став 4. Закона о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014 и 44/2018) и члана 14. став 1. тачка 9) и члана 34. тачка 9) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС и 44/2018), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О ПОСЕБНИМ ПРАВИЛИМА ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ТРАНСФЕРА ОДОБРЕЊА И
ДИРЕКТНИХ ЗАДУЖЕЊА У ЕВРИМА

1. Овом одлуком утврђују се пословни, технички и други захтеви за извршавање трансфера одобрења и директних задужења у еврима у оквиру Јединственог подручја за плаћање у еврима – СЕПА (енг. *Single Euro Payments Area – SEPA*).

2. Поједини појмови у смислу ове одлуке имају следеће значење:

1) Јединствено подручје за плаћање у еврима – СЕПА (у даљем тексту: СЕПА подручје) означава територијалну област које обухвата све државе чланице Европске уније и друге европске државе које су испуниле критеријуме за приступ СЕПА подручју, и прописе Европске Уније, односно правила, праксе, стандарде и смернице СЕПА правила за извршавање платних трансакција, у оквиру којих се у складу с тим актима на међусобно усклађен начин и под једнаким условима, правима и обавезама извршавају платне трансакције;

2) платна трансакција означава домаћу и међународну платну трансакцију, у смислу закона којима се уређују платне услуге, која се извршава у еврима у оквиру СЕПА подручја;

3) трансфер одобрења означава платну услугу код које платилац код свог пружаоца платних услуга иницира извршење једне или више платних трансакција за задужење свог платног рачуна, након чега се платни рачун примаоца плаћања одобрава за износ платне трансакције;

4) директно задужење означава платну услугу код које прималац плаћања на основу платиочеве сагласности иницира платну трансакцију за задужење платиочевог платног рачуна;

5) СЕПА правила за извршавање платних трансакција (енг. SEPA payment scheme) означавају јединствен скуп правила, пракси, стандарда и/или оперативних смерница за извршавање платних трансакција, договорених од стране пружалаца платних услуга ради извршавања платних трансакција, који је одвојен од било које инфраструктуре за плаћања или платног система који подржава његову примену;

6) IBAN (енг. International Bank Account Number) означава међународни идентификациони број платног рачуна који се користи за означавање платног рачуна у складу са одлуком којом се утврђују јединствена структура за идентификацију и класификацију рачуна и план рачуна за примену међународних правила и IBAN стандарда, који се употребљава за недвосмислену идентификацију платног рачуна;

7) BIC (енг. Bank Identifier Code) означава пословни идентификациони код којим се недвосмислено идентификује пружалац платних услуга, а чије елементе утврђује Међународна организација за стандардизацију – ISO (енг. International Organization for Standardization);

8) ISO 20022 XML означава стандард за креирање електронских финансијских порука према дефиницији Међународне организације за стандардизацију – ISO, који садржи физички приказ платних трансакција у синтакси XML (енг. Extensible Markup Language), који се користи за извршавање платних трансакција у складу са СЕПА правилима за извршавање платних трансакција;

9) платни систем за велика плаћања (енг. large value payment system) означава платни систем у којем се обавља обрада, нетирање или поравнање појединачних платних трансакција високог приоритета и хитности, као и, по правилу, великих износа;

10) платни систем за мала плаћања (енг. retail payment system) означава платни систем у којем се обавља обрада, нетирање или поравнање великог броја трансфера одобрења или директних задужења мањих износа, а који није платни систем за велика плаћања;

11) датум поравнања означава датум када је између пружалаца платних услуга извршена новчана обавеза настала по основу платне трансакције.

12) инструкција директног задужења (енг. collection) означава део платне трансакције директног задужења који започиње иницирањем ове трансакције од стране примаоца плаћања и траје до извршења те трансакције задужењем платиоцевог платног рачуна;

13) сагласност за директно задужење (енг. mandate) означава овлашћење које платилац даје примаоцу плаћања и платиоцевом пружаоцу платних услуга (непосредно или посредно преко примаоца плаћања), а на основу кога прималац

плаћања може да иницира инструкцију директног задужења, а платиочев пружалац платних услуга може да поступи у складу са условима из те сагласности и у складу са том инструкцијом;

14) налогодавац (енг. *Reference party*) означава физичко или правно лице у чије име и за чији рачун платилац извршава плаћање, односно прималац плаћања прима плаћање;

15) појмови платни рачун, платилац, прималац плаћања, пружалац платне услуге, платни систем, платни налог, пословни дан, новчана дознака, корисник платних услуга, потрошач, оквирни уговор, обрада, нетирање и поравнање, имају значење утврђено законом којим се уређују платне услуге.

3. Одредбе ове одлуке не примењују се на следеће платне трансакције:

1) платне трансакције које се извршавају између и унутар пружалаца платних услуга, укључујући њихове заступнике или огранке, за њихов сопствени рачун;

2) платне трансакције извршене у платним системима за велика плаћања, осим директног задужења за које платилац није захтевао да се изврши преко платног система за велика плаћања;

3) платне трансакције које се извршавају коришћењем платне картице или сличног уређаја, укључујући и подизање готовине, осим ако се платна картица или тај уређај користе само за добијање неопходних информација за непосредно извршавање трансфера одобрења или директног задужења на платни рачун и са платног рачуна идентификованог на основу IBAN-а;

4) платне трансакције које се извршавају путем телекомуникационих, дигиталних или ИТ уређаја, под условом да такве трансакције не доводе до трансфера одобрења или директног задужења на платни рачун и са платног рачуна идентификованог на основу IBAN-а;

5) новчане дознаке;

6) платне трансакције у електронском новцу, под условом да такве трансакције не доводе до трансфера одобрења или директног задужења на платни рачун и са платног рачуна идентификованог на основу IBAN-а.

У случају да СЕПА правила за извршавање платних трансакција која се односе на трансфере одобрења или директна задужења садрже одређене додатне карактеристике или услуге које нису обавезне, односно да омогућавају коришћење таквих карактеристика или услуга, ова одлука се примењује само на пружање основних услуга трансфера одобрења или директних задужења, тј. на оне основне активности које су с пружањем тих услуга непосредно повезане.

4. Пружаоци платних услуга дужни су да трансфер одобрења и директно задужење извршавају у складу са прописима којима се уређују платне услуге, девизно пословање и спречавање прања новца и финансирања тероризма, уз испуњење следећих додатних обавеза:

1) да без обзира на територију с које пружају ове платне услуге, за идентификацију платних рачуна користе IBAN ;

2) да се формат и елементи електронске поруке којом се извршава платна трансакција према другом пружаоцу платних услуга или у платном систему за мала плаћања, заснивају су на стандарду ISO 20022 XML;

3) да обезбеде да корисник платних услуга користи IBAN за идентификацију платног рачуна, без обзира да ли платиочев пружалац платних услуга или пружалац платних услуга примаоца плаћања пружа платне услуге у Републици Србији или у другој држави чланици СЕПА подручја;

4) да обезбеде да се када корисник платних услуга који је правно лице иницира или прима појединачне трансфере одобрења или појединачна директна задужења, који се не преносе појединачно већ у групи, примењује ISO 20022 XML стандард за креирање електронских финансијских порука;

5) да у пољу финансијске поруке у које се уносе информације о платној трансакцији омогуће унос информација дужине до 140 знакова;

6) да информације о референци платне трансакције и друге податке који се достављају у складу са тачкама 5. и 6. ове одлуке пренесу у целости и без измена пружаоцу платних услуга који учествује у извршењу платне трансакције;

7) да након што подаци неопходни за извршење платне трансакције буду формирану у електронском облику, обезбеде потпуно аутоматизовану, електронску обраду платне трансакције у свим фазама њеног извршења (енг. *end to end straight through processing*), без потребе за накнадним ручним уносом или изменом података, а ово правило примењује се, увек када је то могуће, и на посебне случајеве извршавања трансфера одобрења и директних задужења (нпр. у случају одбијања платног налога или повраћаја износа платне трансакције);

8) у складу са СЕПА правилима за извршавање платних трансакција није дозвољено одређивање минималног износа платне трансакције по основу трансфера одобрења и директног задужења, с тим да не постоји обавеза обраде платних трансакција чији је износ нула;

9) у складу са СЕПА правилима за извршавање платних трансакција не постоји обавеза извршавања трансакција по основу трансфера одобрења и директног задужења чији износ премашује ЕУР 999.999.999,99;

10) да од корисника платних услуга не захтевају да наведу ВИС код платиоцевог пружаоца платних услуга, нити ВИС код пружаоца платних услуга примаоца плаћања.

Поред обавезе из става 1. одредба под 2) ове тачке, пружалац платних услуга дужан је да, на посебан захтев корисника платних услуга, користи ISO 20022 XML стандард за креирање електронских финансијских порука у односу са тим корисником платних услуга.

Поред обавеза из става 1. ове тачке, платиочев пружалац платних услуга дужан је да обезбеди да износ платне трансакције буде одобрен на рачуну пружаоца платних услуга примаоца плаћања до краја наредног пословног дана након пословног дана када је платиочев пружалац платних услуга примио платни налог у складу са прописима из тог става, при чему овај рок за извршење платне трансакције коју корисник платних услуга иницира платним налогом на папиру може бити продужен за један пословни дан.

Поред обавеза из става 1. ове тачке, пружалац платних услуга примаоца плаћања дужан је да без одлагања примаоцу плаћања одобри средства на његовом платном рачуну ако је пружаоцу платних услуга примаоца плаћања на рачуну одобрен износ платне трансакције за примаоца плаћања и ако је тај пружалац примио све информације неопходне за одобрење платног рачуна примаоца плаћања у складу са прописима из тог става.

5. Када извршава трансфер одобрења, платиочев пружалац платних услуга дужан је да од платиоца прибави следеће податке:

- 1) име и презиме, односно назив платиоца;
- 2) број платиоцевог рачуна у IBAN формату;
- 3) износ трансфера одобрења;
- 4) број платног рачуна примаоца плаћања у IBAN формату;
- 5) име и презиме, односно назив примаоца плаћања;
- 6) друге информације у вези са платном трансакцијом.

У случају из става 1. ове тачке, платиочев пружалац платних услуга дужан је да пружаоцу платних услуга примаоца плаћања достави податке из одредаба од 1) до 6) тог става, као и следеће податке:

- 1) информације о опису платне трансакције;
- 2) идентификациони број примаоца плаћања;

- 3) име и презиме, односно назив налогодавца примаоца плаћања (ако поседује тај податак)
- 4) сврха платне трансакције;
- 5) категорија сврхе платне трансакције;
- 6) BIC пружаоца платних услуга примаоца плаћања – осим ако пружаоци платних услуга који учествују у платној трансакцији не уговоре другачије;
- 7) BIC платиоцевог пружаоца платних услуга – осим ако пружаоци платних услуга који учествују у платној трансакцији не уговоре другачије;
- 8) идентификациони код (енг. *code*) правила за извршавање платних трансакција;
- 9) датум поравнања платне трансакције;
- 10) референтни број платне трансакције који је доделио платиоцев пружалац платних услуга.

Ради иницирања и извршења платне трансакције, прималац плаћања који прихвата трансфер одобрења дужан је да платиоцу пружи податак из става 1. одредба под 4) ове тачке.

Када извршава трансфер одобрења, пружалац платних услуга примаоца плаћања дужан је да достави или учини доступним примаоцу плаћања следеће податке:

- 1) име и презиме, односно назив платиоца;
- 2) износ платне трансакције;
- 3) информације о опису платне трансакције.

6. Када извршава директно задужење, пружалац платних услуга примаоца плаћања дужан је да од примаоца плаћања прибави следеће податке:

- 1) врста директног задужења (вишекратно, једнократно, прва или последња инструкција директног задужења, или опозив инструкције директног задужења);
- 2) име и презиме, односно назив примаоца плаћања;
- 3) број платног рачуна примаоца плаћања у IBAN формату;
- 4) име и презиме, односно назив платиоца, ако је овај податак расположив;
- 5) број платног рачуна платиоца у IBAN формату;
- 6) јединствена референтна ознака сагласности за директно задужење (у даљем тексту: сагласност);
- 7) датум издавања (потписа) сагласности од стране платиоца;

- 8) износ инструкције директног задужења;
- 9) податак о јединственој референтној ознаци сагласности коју је доделио прималац плаћања коме је та сагласност прво дата – ако је наплату по овој сагласности преузео други прималац плаћања;
- 10) идентификациони број примаоца плаћања;
- 11) идентификациони број примаоца плаћања коме је сагласност прво дата, ако је наплату по овој сагласности преузео други прималац плаћања;
- 12) информације о опису плаћања које прималац плаћања доставља платиоцу;
- 13) сврха инструкције директног задужења;
- 14) категорија сврхе инструкције директног задужења;
- 15) друге информације у вези са инструкцијом директног задужења.

Пружалац платних услуга примаоца плаћања дужан је да обезбеди да је платилац дао сагласност и све измене у вези с том сагласношћу примаоцу плаћања и свом пружаоцу платних услуга (директно или индиректно преко примаоца плаћања), да је прималац плаћања, или друго лице коме је поверена таква активност, у обавези да чува издате сагласности, као и да је прималац плаћања информисан о тој обавези.

У случају из става 1. ове тачке, пружалац платних услуга примаоца плаћања дужан је да платиоцевом пружаоцу платних услуга пренесе податке из одредаба 1) до 8) и одредаба 10) и 12) тог става, као и следеће податке:

- 1) ВИС пружаоца платних услуга примаоца плаћања, осим ако пружаоци платних услуга који учествују у платној трансакцији не уговоре другачије;
- 2) ВИС платиоцевог пружаоца платних услуга, осим ако пружаоци платних услуга који учествују у платној трансакцији не уговоре другачије;
- 3) име и презиме, односно назив платиоцевог налогодавца (ако је тај податак садржан у дематеријализованој сагласности);
- 4) идентификациони број платиоцевог налогодавца (ако је тај податак садржан у дематеријализованој сагласности);
- 5) име и презиме, односно назив налогодавца примаоца плаћања (ако је тај податак садржан у дематеријализованој сагласности);
- 6) идентификациони број налогодавца примаоца плаћања (ако је тај податак садржан у дематеријализованој сагласности);
- 7) идентификациони код (енг. code) СЕПА правила за извршавање платних трансакција;
- 8) датум поравнања инструкције директног задужења;

- 9) референтна ознака инструкције директног задужења коју додељује пружалац платних услуга примаоца плаћања;
- 10) врста сагласности;
- 11) ако наплату по сагласности преузима прималац плаћања који није иницијални прималац плаћања коме је издата сагласност за директно задужење, прибавља се податак о јединственој референтној ознаци сагласности коју је доделио изворни прималац плаћања;
- 12) ако наплату по сагласности преузима прималац плаћања који није прималац плаћања коме је издата сагласност за директно задужење, прибавља се идентификациони број изворног примаоца плаћања.

Када извршава директно задужење, платиочев пружалац платних услуга дужан је да платиоцу достави или учини доступним следеће податке:

- 1) јединствену референтну ознаку сагласности;
- 2) идентификациони број примаоца плаћања;
- 3) име и презиме, односно назив примаоца плаћања;
- 4) износ инструкције директног задужења;
- 5) информације о опису плаћања;
- 6) идентификациони код (енг. code) СЕПА правила за извршавање платних трансакција.

7. У вези са извршавањем директних задужења код којих је платилац и/или прималац плаћања потрошач, платилац има право да од свог пружаоца платних услуга захтева следеће:

1) да ограничи плаћања по основу директног задужења на одређени износ и/или на одређени временски период;

2) да, ако сагласност према СЕПА правилима за извршавање платних трансакција не укључује право на повраћај новчаних средстава, пре задужења платиочевог платног рачуна, а на основу података повезаних са том сагласношћу – изврши потврду сваке платне трансакције директног задужења, тј. да провери да ли износ и рок платне трансакције директног задужења која се иницира, одговарају износу и року из те сагласности;

3) да блокира сва директна задужења платиочевог платног рачуна или да блокира сва директна задужења иницирана од стране једног или више тачно одређених прималаца плаћања, или да одобри само директна задужења иницирана од стране једног или више тачно одређених прималаца плаћања.

Платиочев пружалац платних услуга је дужан да платиоцу пружи информације о његовим правима из става 1. ове тачке у складу са одредбама закона којим се уређују платне услуге, којима се уређују садржина и форма оквирног уговора и информације које се кориснику платних услуга достављају пре закључења тог уговора.

Прималац плаћања дужан је да свом пружаоцу платних услуга доставља податке из сагласности с првом, као и са сваком наредном платном трансакцијом у случају вишекратног директног задужења, односно са сваком платном трансакцијом у случају једнократног директног задужења, а пружалац платних услуга примаоца плаћања дужан је да пренесе податке из те сагласности платиочевом пружаоцу платних услуга при свакој платној трансакцији директног задужења.

Када оквирним уговором између платиоца и његовог пружаоца платних услуга није предвиђено право на повраћај новчаних средстава, платиочев пружалац платних услуга, не доводећи у питање обавезу из тачке 6. став 2. ове одлуке, дужан је да пре задужења платиочевог платног рачуна, а на основу података повезаних са сагласношћу – изврши потврду сваке платне трансакције директног задужења, тј. да провери да ли износ и рок платне трансакције директног задужења која се иницира, одговарају износу и року из те сагласности.

8. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а примењује се од датума приступања Републике Србије СЕПА подручју.

О. бр.
. . 2024. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић